

Tillbaka | [Meny över textarkivet](#)

Denna text har publicerats i Dagens ETC. Nätdressen till tidningen är [<http://www.etc.se>].

Texten © 1997 författaren. För eftertryck krävs tillstånd från författaren. Om du har frågor kontakta redaktionen på tel: 08-720 82 30, e-post: tidningen@etc.se eller via postadress: ETC, Box 4403, 102 68 Stockholm.

Dokumentadress: [http://www.etc.se/arkivet/textarkiv/971113/im_film.html]

VARFÖR ÄR SVENSK FILM SÅ ZZZ...?

av *Ira Mallik*

Bristen på bra svensk film har länge varit ett hett debattämne. Medan det från andra europeiska länder kommer oerhört starka filmer om samtiden lyckas Sverige bara producera falskt klingande klichéer menar kritikerna. Ira Mallik har sökt svar på gåtan varför svensk film fastat i Hollywoodfällan.

Det är de svenska komedierna och polisfilmerna som bäst lyckats locka besökare till biograferna de sista åren. De filmer som försökt belysa samtidens problematik har helt enkelt inte varit tillräckligt bra.

- Samtidigt som man efterlyser filmer som angår människor, tycker jag det känns förfärligt när svensk medelklass åker ut i förorterna för att göra film, säger Johan Croneman, filmkritiker på Dagens Nyheter och Nöjesguiden, som i flera artiklar försökt skapa debatt kring vad som kallats den svenska filmens kris.

Från Storbritannien däremot har det under nittioalet kommit flera mycket uppmärksammade filmer med ett klart politiskt budskap, bl a Ken Loachs "Riff Raff", Mike Leighs "Hemligheter och lögner" och nu senast filmen "Brassed Off".

Innan dess var det mest vita klänningar och pryda kärlekshistorier som från Storbritannien nådde den svenska publiken. Men så rämnade överklassens ljuva lantidyll och istället tittade smutsiga bakgator med barrackliknande hus fram, och de finlemmade ynglingarna började få konkurrens av trasiga människor vars liv präglas av arbetslöshet och sociala problem.

- Det beror på att de har haft ett benhårt socialt klimat, säger Croneman. De flesta av de här filmerna har gjorts efter Thatcher-eran och nu vill man göra upp med den. Thatcher ryckte ju bort alla sociala skyddsnät och det är det som nu visar sig i brittisk film. Men den socialrealistiska filmen är ingen ny företeelse i England. Det man undrar är ju var den svenska motsvarigheten finns.

Johan Croneman menar att många av de unga svenska regissörerna visst har ett budskap, men att filmernas figurer och handling ofta blir stereotypa och att det sällan riktigt bränner till.

- De unga filmerna tycks mest intresserade av att vara regissörer och av att göra film i största allmänhet, utan att verkligen ha något att berätta. Och de unga regissörer som vill göra film i förorterna är enormt influerade av amerikansk film och amerikanskt berättarspråk.

SNABBA KLIPP

Med snabba klipp och uppbruten kronologi går de vilse i hantverket. Karaktärerna blir schablonartade och berättelsen övertydlig. Det blir helt enkelt inte trovärdigt.

- Svenska filmare har väldigt dålig kontakt med verkligheten. Filmarbetarkåren är inte sprungen ur arbetarklassen precis. Det skapar en känsla av att de är gäster i verkligheten, säger Croneman som menar att det leder till en påklistrad politisk korrekthet.

Stefan Jarl, som med filmer som "Ett anständigt liv" och "Jag är din krigare", är en av de få svenska regissörer som lyckats förmedla ett politiskt budskap utan att den konstnärliga kvaliteten fått stryka på foten.

- Jag anser i likhet med Ivar-Lo Johansson att konst bör göra nytta. En otroligt omodern åsikt i dag. Men vi har aldrig haft så stora nedskärningar. Var är den politiska konsten i dag, när den verkligen behövs? säger Stefan Jarl.

POLITISK ÖVERMÄTTAT

Samtidigt sänder ord som socialrealism och politisk konst en kall kåre längs ryggraden på många. Bilder av 70-talets politiskt övermättade konst fladdrar förbi. Men Stefan Jarl menar att politiskt budskap inte står i motsats till kvalitet.

- Politisk film behöver inte se ut som någon jävla diskbänksrealism. Vem vill se trist 70-talsfilm idag? I alla fall inte jag.

Men hur lyckas de engelska filmarna bli trovärdiga? Hur lyckas de spegla problem som dåliga arbetsförhållanden och sociala problem utan att det blir tråkigt. Johan Croneman anser att det handlar om bra manus och skickliga regissörer, som också lyckas analysera samhället.

- Mike Leigh har en sådan otrolig medkänsla för sina karaktärer. Dessutom förenklar han inte. Medan den amerikanska filmen går från klarhet till klarhet, blir det här mer och mer komplicerat.

Problemet är som alltid pengar, det är båda två överens om. Filmbolagen satsar på film som de tror ska sälja.

- Publiken får vad de vill ha, säger man nu. Och sen så gör man "Reine och Mimmi i fjällen", som är fullständigt omöjlig att se mer än fem minuter av. Visar man ungdomar Bo Widerbergs "Kvarteret Korpen" så fattar de hur bra den är, men det är ingen som visar dem bra filmer. Det är inte så konstigt att det uppstår en stumhet, förflamning och tristess kring svensk film när Reine och Mimmi är vad de får, säger Stefan Jarl.

- Man kan berätta något väldigt allmänt om tillståndet i landet ändå, man behöver inte vara ute i förorterna varje gång. Man kan berätta om sin tid på många olika sätt, tycker Johan Croneman som säger att han inte har någon färdig lösning. Han menar att det han kan göra är att som kritiker försöka väcka debatt.

- Men visst önskar jag en svensk Mike Leigh. Det saknas ett kreativt klimat i Sverige. Det är inte det att det finns färre begåvade människor här. Det verkar brinna för lite helt enkelt.

Ira Mallik

Publicerad i Dagens ETC 971113

[Tillbaka](#) | [Meny över textarkivet](#)